

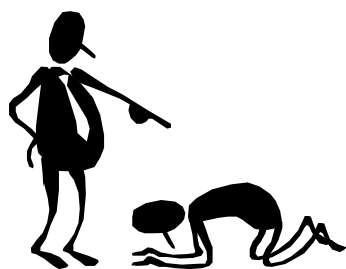
„To je nespravedlivý“ aneb Školní rok v kostce

Tak se nám každým dnem blíží prázdniny, už je zase květen, což je vždy dobrá doba na bilancování uplynulého školního roku. Škola se pořád pojímá jako místo, kde jsou spolu jistí **my** a nějací **oni**. Přitom se význam těchto dvou zájmen může měnit, jde jen o to, kdo toto dělení provádí. Mně to ale připadá zbytečné, protože škola jsme **my všichni** a není třeba to dělit nějakou tlustou čarou, protože tak vznikají předsudky, které se časem zafixují do podoby podmíněného reflexu. (Takovým reflexem je třeba to, že povinná četba je vždycky blbost – to je nesmysl, což každý ví, ale nikdo to nepřizná. Ostatně kdysi jsem si o povinné četbě myslel cosi podobného.)

Jaký je školní rok? (Případným zvilým kritikům z „vašich“ – ať už tím myslím kohokoli – řad se omlouvám, budu-li od vytyčeného tématu občas odbíhat trochu mimo. Ale všechno to spolu souvisí. A lidi, kteří se rádi uráží, kromě toho uctivě žádám, aby sami sebe nebrali moc vážně. Škodí to zdraví.) Školní rok začíná poslední týden v srpnu, kdy je třeba dostavit se do práce, uklidit si na stole (ti pečlivější to zvládnou i uvnitř), poslechnout si prázdninové historky, které jsou někdy nudné a někdy naprosto šílené (dle autora, věku a povahy) a už je čas vyrazit na první poradě. Kdo přijde přesně na začátek (jako zpravidla já), musí sedět v předních lavicích, protože lavice se zcela zásadně obsazují odzadu. To je mimochodem jeden z důkazů, že studenti a profesori se od sebe v mnoha věcech vlastně tolik neliší... Snad jen že profesori na to jdou poněkud sofistikovaněji (*kdyby náhodou někdo nevěděl, co to slovo znamená, tak je to něco jako „promyšleněji“*) – každý „zasloužilý“ člen sboru je totiž vybaven cedulkou „Reservé“, kterou používá právě pro podobné akce. Přijde brzy, položí cedulku, s níž nelze diskutovat, obsadí území a může v klidu odejít. Jeho místo nebude obsazeno. Kdyby to byl student, jeho rezervačku někdo vyhodí a „cedulkový kolonizátor“ bude mít smůlu. Zkuste to.

Jsme tedy na poradě. Všichni bez výjimky myslí na to, že se mu do školy nechtělo a zítra to tedy rozhodně lepší nebude. Každý se ovšem snaží, aby to nebylo poznat. Nechápu, proč se u nás (myslím v této republice) tak všil názor, že touha pracovat co nejméně je málem zločin. Práce dělá člověka člověkem, to je pravda. Ale mezi další lidské vlastnosti patří mimo jiné také přemýšlení o tom, jak si práci zjednodušit (Báro, děkuji za nadepisování třídnice...!). Všichni jsou zkrátka poněkud mimo. Další dny je třeba vyřídít několik reparátů, jež byly vymyšleny proto, abychom se mohli setkat se studenty, kteří do školy chodili buď málo, nebo byli přítomni pouze fyzicky. Kromě reparátů je dále nutno napsat či vyplnit nespočet různých papírů, ještě více jich podepsat, připravit třídy (ty nástěnky nenávidím!) a první pracovní den měsíce září se můžeme konečně setkat všichni vespolek.

Noví prváci se budou při první hodině dějepisu či češtiny ještě pár let domnívat, že si z nich někdo (čtvrťáci, kuchař či místní civilkář) dělá srandu a že určitě nejsem učitel; asi tomu tak bude, dokud se nedám ostříhat nakrátko (*a just ne!*), nezačnu chodit v obleku (*to už tuplem ne!*) a nebo aspoň nezačnu nervózně řvát „Ticho!!!“ a mlátit pravítkem do katedry (tak si to asi ti prváci představují, pokud si to ještě pamatují...). Ale stříhat se nehodlám (chudák babička), oblek nesnáším, řvát se mi nechce a navíc nemám pravítko. Kromě toho by to už nebyla taková sranda.

V následujících měsících je třeba pracovat – vy se musíte učit a my musíme učit (bez „se“). Jenže ono je to složitější. Víím, jak si všichni studenti bez výjimky zakládají na spravedlnosti a někdy té chudince dávají docela zabrat – to třeba řeknu, že se test bude psát ve středu, a hned je to nespravedlivé, neboť „*to blbý áčko to píše až ve čtvrtek a jak my k tomu přijdem ?!*“ Že áčko nemá ve středu češtinu a béčko ji zas nemá ve čtvrtek, nikoho nezajímá. Hlavně, že je to nespravedlivé. Baví mě to. Ostatně mé dvě šéfredaktorky A & Z (a mnozí jiní) se tím baví taky a dělají to naschvál, aby se mohlo diskutovat a nemusely (nemuseli) se učit (zvědavce upozorňuji, že k těmto dvěma persónám se ještě dostaneme, neb představují velmi vděčné téma). A test se stejně píše ve středu!

Nespravedlnost – stanu-li se demagogem, což je oblíbená studentská role – je v něčem jiném. Student se učit sice má, nicméně nemusí (pokud mu nevadí, že bude třeba i vyhozen – *Terezko, jak se máš?*). Navíc úspěch jakéhokoli studia spočívá v nalezení vhodného kompromisu mezi flákáním a šprtounstvím. Hleďte. Učitel pracovat musí, neboť podepsal pracovní smlouvu a ta ho už svým názvem k této činnosti vybízí. Říká se, že *bez práce nejsou koláče*. Znáím několik studentů, kteří – ač nedělali nic a byli po zásluze „odejiti“ – koláče klidně dostávají dál. Také je tu mnoho soukromých škol, kde se zhusta uplatní i člověk rozumu mdlého, jen když platí školné. To vyhozený a tudíž

nezaměstnaný učitel si může pro ty koláče skočit leda do Naděje. S velkým N. Ale to jsou všechno jenom kecy, jakkoli na ně některé lidi užije. Většinu profesorů učení baví, jinak by to nedělali. Stále tvrdím, že dělat práci, která člověka nikdy nebaví, je úplně zbytečné. Možná jsem naivní. Až mě to ale tady začne štít víc než je zdrávo, půjdu prodávat nebo psát do novin nebo ...

Situace: mám domácí úkol, ale chci jít na rande. Obojí stihnout nelze. Hle, jak přímo literární rozpor povinnosti a citu! Co udělám? Na úkol se vykašlu a opíšu ho o přestávce od Katky, která zrovna nemá kluka, a tak úkoly píše. Jdu tedy na rande. Teď zkusme stejnou situaci z druhé strany – mám opravit 30 testů (což je taky domácí úkol), ale chci jít na rande. Co udělám? Jdu na rande a testy opravím, až přijdu (pokud přijdu) nebo o volné hodině. Nebo se budu vymlouvat, jak jsem je nemohl opravit, *protože nám vypnuli proud a nemohl jsem najít svíčku*. Vy se budete tvářit, že mi to věříte, stejně jako já se tvářím, že věřím tomu, že na Vypichu je pravidelně každé pondělí a středu ráno dopravní nehoda. Jsme na tom i v tomto případě stejně.

Škola je divadlo s dopoledním provozem (Kdo má odpolední vyučování? *Kiš, kiš!*), ale čas od času se mění role. Vlastně se mění často. Každý den se dozvím něco nového. Fakt. Nebo zrovna teď – píšu „domácí úkol“, který mi zadaly šéfredaktorky Anička a Zuzana. Omluvy a výmluvy nepřijímají. A kdyby snad ano, tak mi to hned při první příležitosti vrátí. Musím jít příkladem. Dokonce mi tento úkol byl zadán v hodině češtiny! Nepochybně bude velmi přísně posouzen a pokud udělám překlep, zavládne v řadách redakce bujně veselí. To je ovšem spravedlivé. Dobře mi tak, nemám dělat překlepy.

Co dalšího se ještě děje ve škole? Někdy mám pocit, že studenti se chodí do školy najíst, napít, popovídat si s přáteli, pohádat se s nepřáteli (opět je zde možno doplnit kohokoli), párkrát si skočit na záchod, o velké přestávce na dvůr, vyluštit křížovku a jen tak mimochodem se něco naučit, ale nesmí být moc a nesmí to bolet. To je ta skeptická varianta. Druhá – lepší – varianta je ta, že jim ta škola dokáže něco dát a že mají pocit, že k něčemu je. Mezi těmito dvěma póly osciluje moje představa o škole a ve velké většině případů se na pomyslné ose vyskytují v oblasti mírného optimismu.

Jezdí se na hory, na zájezdy, na sportovní kurzy, víkendové akce, občas jsou prázdniny a za chvíli nám další rok skončí. Na jeho hodnocení je moc brzy. Jen bych vám i sobě přál, abychom si byli vědomi toho, že do pětistupňové známkovací stupnice se nám to hodnocení asi nevejde a že – jak se říká v názvu jedné knížky – „život je jinde“ a „všechno bude jinak“. Takže nám všem (Vidíte – dělení na „my“ a „vy“ je zbytečné) hezké prázdniny. Na závěr bych měl uvést nějaké ponaučení, abych byl „správný“ profesor. Ale berte to tak, že se mi následující věta hodila, i když jsem profesor vůbec nebyl: „*Napřed přemýšlej a pak teprve jednej*“. Kdo to dělá obráceně, nabije si nos (nebo cokoli jiného). Škola bude taková, jakou si ji zařídíme. Je bezesporu hodně důležitá. Ale není v životě to hlavní. Důkazem tohoto „neprofesorského“ tvrzení budiž fakt, že škol je mnoho a život pouze jeden. Nekažte si ho. Nekažte si ho.

Ahoj příště,

Milan Sýkora